

UN DOCUMENT PÚBLIC EN UN ARXIU PRIVAT: L'ARRENDAMENT DE LA FLECA DE RIBA-ROJA D'EBRE L'ANY 1788

DANIEL PIÑOL ALABART

*Membre de la Secció d'Història Local del CERE. Riba-roja d'Ebre
Professor de Ciències i Tècniques Historiogràfiques
de la Universitat de Barcelona*

RESUM

En aquest article s'estudia l'arrendament de la fleca de Riba-roja d'Ebre datat l'any 1788. Les característiques jurídiques d'aquest contracte fan que sigui un document públic en el qual hi participen, d'una banda, les autoritats municipals de la vila i, de l'altra, els particulars que arrenden la fleca. Aquest tipus de contracte servia per controlar l'abastament de les poblacions catalanes durant l'Antic Règim en els elements principals de l'alimentació: pa, vi, oli, carn..., encara que també s'arrendaven determinats serveis principals de les viles. Una particularitat del document objecte de l'article és que es conserva en un arxiu privat, tot i ser un contracte públic validat per un notari públic. D'aquesta manera es mostra també la importància que tenen els arxius privats a l'hora de localitzar documentació que, per diverses raons, no es troben en els arxius —en aquest cas, en el municipal. L'article inclou també la transcripció íntegra del document.

INTRODUCCIÓ

Quan ens apropem a un arxiu privat sovint partim de la incertesa de no saber què hi trobarem en obrir els primers lligalls.* Certament que esperem trobar-hi documents que garanteixen la propietat del patrimoni, la seva transmissió i els seus increments. També documents sobre la gestió d'aquest patrimoni, documents referits a l'esdevenir de la família, documents perso-

* Aquest article forma part de les activitats del projecte de recerca HAR2008-01748/HIST, del Ministerio de Ciencia e Innovación i del projecte PGIR-08/09 de la Universitat de Barcelona.

D. Piñol

nals, correspondència, llibres de memòries... No obstant això, és possible que també hi localitzem documents de tipus aliè que, directament, no tenen res a veure amb la família, amb cap dels seus membres o amb el patrimoni, segons afirmen Gifre et al. (2002: 96-97). En la majoria d'aquests casos es tracta de documents procedents de l'exercici de càrrecs públics en alguna institució per part d'algun membre de la família. Quan va finalitzar el mandat aquests documents van restar en mans de la família i no pas en els arxius de la institució. Malgrat tot no podem desestimar aquesta documentació que localitzem en els arxius privats, ja que, per exemple, poden aportar informació que no es conservi en cap altre lloc.

Ens centrarem en el cas concret de la comarca de la Ribera d'Ebre, on constatem que hi ha mancances importants de documentació històrica. Els conflictes bèl·lics o els espolis han destruït documentació eclesiàstica, municipal o notarial. Aquesta darrera va ser especialment castigada per aquests conflictes, per una banda; d'altra banda, però, la seva producció es va veure notablement minvada a causa del tancament i reestructuració de notaries locals, tal com han apuntat Puig (2000: 9) i Pagarolas (2005: 209). En situacions així els arxius privats poden jugar un paper primordial permetent-nos accedir, per exemple, a documents notariaus que no existeixen enlloc. Aquestes escriptures, segons les normes de redacció dels documents notariaus, eren còpies dels documents originals conservats a les notaries. Si els protocols amb els originals no s'han conservat per les circumstàncies ja exposades, és possible que aquestes escriptures en mans de particulars ens donin coneixement de l'activitat notarial duta a terme en una determinada comarca.

Apuntant encara a un nivell més local ens trobem amb la manca de documentació referent a Riba-roja d'Ebre. L'arxiu municipal s'inicia després de la Guerra Civil, ja que la documentació anterior va quedar destruïda. Els documents generats mentre el poble va pertànyer a l'orde de l'Hospital es conserven al Archivo Histórico Nacional. Sí que es conserva l'arxiu parroquial, a la mateixa parròquia, tot iniciant-se les sèries de registres parroquials al 1760 i de testaments al 1768. Cf. Piñol (1998). En moltes ocasions cal anar als arxius forans, en els quals sí que es troben documents relacionats amb Riba-roja, com per exemple l'Arxiu Històric de Tarragona, on es conserven, entre altres, els estatuts de les associacions que hi havia al poble abans de la Guerra Civil (Piñol, 2001). O a l'Arxiu Diocesà de Tortosa, amb les visites pastorals des del segle XIX, que resulten ser una font d'informació de primera mà sobre l'estat físic de l'església parroquial i les ermites, i també sobre la moral i l'exercici de la pastoral entre els catòlics riba-rojans.

És per això que considerem de cabdal importància l'existència de documents públics en arxius privats. El cas que ens ocupa ara és l'arrendament de la fleca de Riba-roja de l'any 1788, un document notarial conservat en un arxiu privat de Riba-roja d'Ebre, en el qual es conserven alguns documents similars tot i que la majoria fan referència a la gestió del patrimoni familiar.

Els arrendaments

Una manera d'obtenir recursos per al finançament municipal català a l'Antic Règim era, segons Serrano (2000: 992-994), arrendar determinades activitats econòmiques. Duran (1993: 57) afirma que bàsicament eren les fleques, les tavernes, hostals i carnisseries, tot i que també trobem molins d'oli i de farina, recs... Era tan important l'ingrés de pecúnia a les arques municipals del segle XVIII que a la centúria següent hom observa una davallada dels ingressos procedents d'aquestes activitats i es produeix una crisi hisendística després de la Guerra del Francès, que, tal com apunta Arnabat (2001: 15), també va afectar el món local.

A la Ribera d'Ebre l'orde de l'Hospital arrendava els seus propis ingressos. Segons ha estudiat Vinaixa (1999: 93) per al cas de Miravet, aquests ingressos procedien de les rendes, els drets que li pertocaven com a senyor territorial de la comanda, i ho feia pel sistema de subhasta pública i sempre per un període de tres o quatre anys més un, anomenat voluntari o de respir.

Però l'arrendament, com indica Arnabat (1999: 41), servia també per exercir un control sobre aquestes activitats i per garantir l'abastament dels aliments principals a la població, com era el cas del pa. I, en paraules de M. José Vilalta Escobar (1998: 81): "En una societat d'Antic Règim, tot el que està lligat a la subsistència es converteix en un element de vital importància." Per això amb els arrendaments hi havia el compromís d'ajustar les mesures per assegurar una correcta distribució del blat, paper que pertocava al municipi com a institució responsable de l'abastament. Aquesta activitat es deixava en mans del mostassaf, oficial municipal encarregat de controlar els pesos, les mesures, els mercats i els abastaments, tal com han estudiat Serrano (2000: 1057-1058), o Riba (1995: 352). Als Costums de Miravet (Serrano 1999: 101-102, 36-137), ja al segle XIV, es diu que els patrons dels pesos i mesures i el seu servei són del senyor, en aquest cas, de l'orde de l'Hospital, al qual pertanyia la vila de Riba-roja: "Capítol 35: Ítem, atorguen a nos los dits senyors que ajam, tingam e puxam e tenir alnes, migeres e totes altres mesures franquament; e aquelles quiscu puxe tenir e aver tinent-les justes, per vendre a qui'ns vullam e comprar de qui'ns vullam. E qui justes no les tindra, pach de pena a la Senyoria LX sous." "Capítol 36: Ítem, que ajam e tingam franquament faneques e almuts, cantes d'oli e totes altres mesures cascu en nostres alberchs justes, per vendre a qui'ns vullam nostres coses e averies [e] per comprar de nostres veyns habitants dels lochs. E qui justes no les tindra, pach de pena a la Senyoria LX sous." També als Costums d'Horta (1997: 361), al capítol 33 es diu: "Item, quicumque falsam mensuram vel pondus tenuerit, solvat comendatori sexaginta solidos pro pena" (Item, qui tingui mesura o pes falsa haurà de pagar seixanta sous de pena al comanador).

EL DOCUMENT: L'ARRENDAMENT DE LA FLECA DE RIBA-ROJA

Ens trobem davant d'un document públic, ja que la voluntat de la seva gènesi procedeix de persones públiques, de persones que representen el mu-

D. Piñol

nicipi en aquell any, és a dir, el batlle i els síndics. És un document redactat en paper segellat, obligació que es va fer efectiva a Catalunya el 15 de març de 1715. Són un total de vuit pàgines en mida foli, redactat en castellà, tal com ja era habitual a partir de les disposicions borbòniques de mitjan segle XVIII (Pagarolas, 2007: 40-41). No obstant això, hi ha la fórmula introductòria de la invocació *In Dei nomine* en llatí i les condicions imposades als arrendataris redactades en català i incloses en la taba.

L'escriptura és una humanística cursiva, inclinada cap a la dreta, pròpia dels notaris catalans del segle XVIII. La data del document és el 8 de juny de 1788. La tinta presenta el color sèpia propi de la tinta de l'època, de la qual, a més, en tenim documentada la fórmula de la confecció en una recepta localitzada en un llibre parroquial de Riba-roja d'Ebre publicada per Piñol (1998: 134).

Els atorgants del contractes són Maurici Puig i Francesc Garcia, que hi compareixen en qualitat de regidors. Aquests càrrecs, segons la normativa sorgida arran del decret de Nova Planta i estudiada per Serrano (2000: 949-962), tenien una durada d'un any amb la funció de vetllar i defensar els interessos dels veïns. En l'acte jurídic hi intervé i hi assisteix també Bartomeu Alabart, síndic procurador de la vila, un càrrec instaurat en els municipis catalans a partir de 1760 per controlar els proveïments, fixar els preus dels queviures i vigilar els arrendaments municipals, entre altres funcions. També tenia la funció de fiscalitzar les actuacions dels regidors; per això era un càrrec incompatible amb la de regidor i tenia una durada de tres anys. D'aquí que el trobem present en aquest contracte. L'altra part, és a dir, els arrendataris són Josep Amorós, major, i Josep Amorós, menor, pare i fill. Ambdós són pagesos i veïns de Riba-roja.

Segons la normativa borbònica sobre la redacció dels documents notariais, el que ara ens ocupa és pròpiament una còpia, ja que l'original hauria d'estar inserit en el protocol confeccionat pel notari. Aquest protocol, malauradament, no s'ha conservat, com tants altres d'aquesta zona de Catalunya. El notari és Joan Francesc Adell, escrivà públic de Flix per autoritat reial que redactà, segons dades d'un inventari de protocols de l'any 1902, nou llibres datats entre 1785 i 1799. Era fill de Jaume Adell, també notari, que actuà a Flix entre 1744 i 1773. Ambdós notaris han estat documentats per Puig (2000: 116-117). Actuen de testimonis Daniel Castellví, apotecari, i Francesc Griso, pagès, tots dos veïns de Riba-roja.

L'objecte del contracte és l'arrendament de la fleca de la vila i l'abastament de pa per espai d'un any, comptant des del dia de Sant Joan de juny fins a la mateixa data de l'any següent. Les condicions que s'imposen als arrendataris estan contingudes en la taba, que habitualment acostumava a ser inclosa dins de contractes d'aquest tipus (Santesmases, 1995: 77). Els ítems de la taba de Riba-roja són similars als contractes que ha localitzat Serrano (2000: 997-1009), com ara els arrendaments de l'hostal de Batea l'any 1750, de la carnisseria, l'hostal, el rec o un molí de sansa a Flix al 1768 o el servei de tallar i vendre palmes al Coll de Balaguer el 1776. A Cornudella, per citar un altre lloc les

ordinacions del qual han estat editades per Gort (1999), hi ha dos capítols sobre arrendaments i arrendataris del segle XVIII dedicats a la fleca. També en llocs més allunyats com la vila gironina de Verges, on Vega (2003: 1-2) ha localitzat les ordinacions del segle XVII.

Com que l'objectiu primer de l'arrendament d'algunes activitats econòmiques era assegurar i garantir a la població l'abastament dels principals aliments, les condicions incloses en la taba apunten en aquest sentit. La taba del cas que ens ocupa va ser redactada, segons consta al document, el dia 25 de maig de 1788, uns quantes dies abans de la signatura del contracte d'arrendament. Consta de 12 capítols, el primer dels quals s'inicia amb la paraula *Primo* i els restants amb l'expressió *Sàpia lo arrendadó*. Finalment hi ha un apartat en què es diu que és amb aquests pactes amb els quals es podrà arrendar la fleca, i que es farà per via de subhasta —“qui dir hi voldrà que al més donant se lliurarà”. De fet, al capítol tercer de la taba es diu que “se lliura al qui més pa o pasta donarà per quatre diners de chavo”. La taba està validada per Pau Sans, “fiel de hechos”, per ordre dels regidors.

La primera condició inclosa en la introducció dels capítols és el període de durada del contracte: des del dia de Sant Joan de juny de l'any 1788 fins a la vigília de la mateixa festa de l'any següent. En la taba s'estableix que els arrendadors han de donar una fiança —no diu la quantitat— als regidors i al diputat. El capítol segon mana que els arrendadors han de tenir sempre provisió de pa bo perquè qualsevol que en vulgui comprar ho pugui fer, tot imposant la pena de cinc sous cada vegada que faltés pa.

El capítol sisè es refereix a la compra del blat per part del flequer i en el següent es prohibeix posar mixtura al blat. És a dir, que entre les obligacions dels arrendadors també hi ha la d'anar a comprar blat perquè el poble estigui ben abastat. I l'hauran d'anar a comprar on estarà més barat, fins i tot tindran llicència per anar a Casp a cercar-lo. S'especifica que el blat ha de ser de qualitat i si es descobreix que hom hi barreja altres cereals es trossejarà el pa dolent, tot evitant així el frau. Es prohibeix que cap altra persona vengui pa, tot assegurant-se així el monopoli de la distribució, excepte si ven pa a quarterons i mitjos quarterons. Però llavors ho haurà de fer durant un mes. I també es prohibeix que el flequer que ha de vendre el pa s'absenti de casa seva a l'hora de la venda. Aquestes són les principals obligacions contingudes en els capítols de la taba de l'arrendament de Riba-roja, tot deixant algunes clàusules per als darrers capítols. Però llavors es planteja la qüestió que els flequers ribarrojans havien de tenir cura també de l'abastament del blat a la població i, tal vegada, de l'elaboració del pa, encara que entre les condicions no hi figuri de forma explícita. En altres fonts documentals s'estableix una diferència molt clara entre els flequers encarregats de vendre el pa, i els forners, que eren els encarregats de coure'l, fins i tot de coure el pa que els particulars pastaven a les seves cases. Així cal pensar que els flequers portaven a coure el pa al forn, que també estava arrendat, ja que era un monopoli de la vila. D'aquest fet en tenim un clar exemple a Tarragona el 1435 amb les ordinacions del mostassaf. En aquestes hi ha una diferència evident entre ambdós oficis, i

D. Piñol

no només en època medieval, sinó també en segles posteriors, com ho demostren les noves ordinacions del mostassaf de Tarragona de l'any 1660 (Icart, 1982: 65-66, 75-76). I al segle XVIII a Vila-rodona, en un estudi de Santesmases (1995: 41), també es posa de manifest aquesta diferència.

Després de la taba continua el redactat del contracte amb les clàusules que donen validesa a l'acte jurídic. Així hi ha la clàusula que estableix la possessió corporal als arrendadors, la quantitat que han de cobrar els arrendataris —“quatro dineros de ochavo por cada nueve onzas de pasta, yendo el trigo á tres libras dose sueldos de ardites la quartera”. Segueix l'obligació dels béns del comú com a garantia, tot fent notar que els regidors actuen en nom del comú, de la universitat de Riba-roja i no en nom propi —“por tratar negocio ageno”. Els arrendadors prometen complir totes les condicions i presenten com a fidejussors Felip Arbolí i Joan Ambrós, pagesos de la mateixa vila, tot prometent complir amb tot l'estipulat i aportant com a garantia els seus béns.

El contracte acaba amb les renunciacions habituals en aquests casos, amb la datació, la validació dels testimonis i la del notari. Cal fer notar, però, que al capítol 7 de la taba hi ha un senyal al text, una mena d'“F” que indica una esmena al text continguda al final, abans de la validació notarial. Aquesta esmena no és més que un afegit al text de la taba i va acompanyat de la fórmula *Valga* i la signatura del notari.

BIBLIOGRAFIA

AA.VV. (1997): *Actes de les Jornades d'estudi. 700 anys dels Costums d'Orta*. Ajuntament d'Horta de Sant Joan.

ARNABAT, R. (1999): “Vila-rodona a finals del segle XVIII segons les respostes al qüestionari de Francisco de Zamora”. *La Resclosa*, 3: 35-62.

ARNABAT, R. (2001): «Visca la Pepa!». *Les reformes econòmiques del Trienni Liberal (1820-1823)*. Societat Catalana d'Estudis Històrics / Institut d'Estudis Catalans, Barcelona.

DURAN, M. (1993): “El reformisme borbònic i l'agricultura catalana”. *Manuscrits*, 11: 43-59.

GIFRE, P.; MATAS, J.; SOLER, S. (2002): *Els arxius patrimonials*. CCG Edicions, Girona.

GORT, E. (1998): *Les Ordinacions de Cornudella de Montsant al segle XVIII*. Carrutxa, Reus.

ICART, J. (ed.) (1982): *Ordinacions i crides de la ciutat de Tarragona (segles XIV-XVII)*. Publicacions de l'Ajuntament de Tarragona, Tarragona.

PAGAROLAS, L. (coord.) (2005): *Els fons de protocols de Catalunya. Estat actual i proposta de sistematització*. Associació d'Arxivers de Catalunya, Barcelona.

PAGAROLAS, L. (2007): *Los archivos notariales. Qué son y cómo se tratan*. Ed. Trea, Gijón.

L'arrendament de la fleca de Riba-roja

PIÑOL, D. (1998): "L'Arxiu Parroquial de Riba-roja d'Ebre. Algunes dades". *CERE, Miscel·lània*, 12: 121-133.

PIÑOL, D. (2001): "Asociacionismo y escritura en un medio rural: Riba-roja d'Ebre, 1904-1934", dins d'A. Castillo (ed.), *Cultura escrita y clases subalternas: una mirada española*, ed. Sendoa, Oiartzun, p. 135-153.

PUIG, R. (2000): *Catàleg dels protocols notarials dels antics districtes de Falset i Gandesa*. Fundació Noguera, Barcelona.

RIBA, J. (1995): "La mostassaferia de Capellades de l'any 1683". *Miscellanea Aqualatensia*, 7: 349-358.

SANTESMASES, J. (1995): *Els arrendaments municipals del segle XVIII a Vila-rodon*. Institut d'Estudis Vallencs, Valls.

SERRANO, J. (ed.) (1999): *Els Costums de Miravet. Estudi introductori i edició*. Consell Comarcal de la Terra Alta, Gandesa.

SERRANO, J. (2000): *Senyoriu i municipi a la Catalunya Nova (segles XII-XIX)*. Fundació Noguera, Barcelona.

VEGA, S. (2003): "Arrendament de la fleca de Verges". *Noverint Universi... Butlletí d'edició i divulgació de documents per a la història de Verges*, 10: 1-2.

VILALTA, M.J. (1988): "Hisenda Municipal i arrendaments públics al Balaguer del segle XVIII". *Pedralbes*, 8 (2): 75-86.

VINAIXA, J.R. (1999): *Miravet, un poble de l'Ebre català a la fi del segle XVIII*. Servei de Publicacions de la Diputació de Tarragona, Tarragona.

ANNEX

Apèndix documental

1788, juny, 8. Riba-roja d'Ebre.

Maurici Puig i Francesc Garcia, regidors de la vila de Riba-roja, arrenden la fleca de la població per espai d'un any des del dia 24 de juny, segons les condicions establertes en la taba inserida en el document notarial.

Original: perdut.

A: còpia autèntica, Arxiu privat.

/f. 1r. Veinte maravedís.¹

Sello quarto, veinte Maravedís, Año de Mil Setecientos Ochenta y Ocho.

In Dei Nomine; sea á todos manifiesto que nosotros, Mauricio Puig y Francisco García, Regidores actuales de la villa de Ribarroja, de la encomienda de Villalba, corregimiento de la ciudad de Tortosa, con intervención y asistencia de Bartholomé Alabart, síndico procurador de la misma, todo el Ayuntamiento de la referida villa de Ribarroja representando, como á nuestra parte de él en tales nombres, de nuestro grado y cierta ciencia, y por tiempo, es a saber, de un año, que empezará el día veinte y quatro de los infrascritos mes de junio y año mil setecientos ochenta y ocho, y finirá el día veinte y tres del mes de junio del año próximo venturo de mil setecientos ochenta y nueve, arrendamos y, por título de arrendamiento, concedemos á favor de Joseph Amorós, mayor, y Joseph Amorós menor, padre é hijo, labradores y vezinos

D. Piñol

de la expressada villa de Ribarroja, a esta escritura presentes, y baxo acceptantes, á los suyos y á quien quisieren durante dicho tiempo de un año como a posesores más beneficios al común, la fleca o el abhasto de pan de la misma villa de Ribarro- /f. 1v. ya cuyo arriendo hazemos como mejor en dicho lugar haya, con los pactos y condiciones descritas en la taba infraescrita, que su thenor á la letra es como se sigue.

Taba y pactes ab los quals la present universitat y junta de propis, y àrvitres de esta present vila de Ribarroja, arrende al públich subhast, la panaderia o fleca de la present vila, que comensarà á córrer dit arrendament lo dia de Sant Joan de Juny de este present any vuytanta y vuyt, y finirà la vigília de sant Joan de juny vinent de mil setcens vuytanta y nou, y se arrende en los pactes següents:

Primo sàpia lo arrendadó, que deurà donar fienses à contento dels señors regidors y diputat. Sàpia lo arrendadó, que durant son arrendament deurà tenir provisió continua de pa bò y rebedo á satisfacció y coneguda dels señors Regidors y Diputats per a vendre's à qualsevol persona ne voldrà comprà, tant sigue forasté com de la vila en pena de cinch sous per cada volta li faltará lo pa. Sàpia lo arrendadó, que dit arrendament se lliurà al qui mes pà o pasta donará per quatre diners de chavo. Sàpia lo arrendadó, que no podrà vendre la farina en sedàs de llinés si no-s en sedàs de seda en pena de cinch sous per cada volta se provarà ni tampoch posar mijons /f. 2r. al pa ni a la pasta ni al llevat, ni a la taula del forn ni al taulell, en pena de cinch sous per cada vegada se provarà. Sàpia lo arrendadó, que venent-se lo blat á rahó de trenta sis rals la quartera, deurà posar a la querna tota aquella pasta que se obligará posar-i en públich subhast, quant se lliurará; y puján á més de trenta sis rals per cada rel pujará se li llevarà mitg quart de pasta, y al contrari per cada rel baixará se li aumentará mitg quart de pasta. Sàpia lo arrendadó, que estarà obligat fins una jornada lluny de la present vila, ahont lo blat estarà més barato de anar-i á portar-lo de allí, y si vol anar a Casp á comprar-lo tindrà llibertat, però en obligació de aver de portar prompta fee de totes les viles que comprarà lo blat, per cada vegada y sempre que los señors regidors y diputat la-y demanaran, y si se prove que la pronta fee fou falsa caurà en la pena de cinquanta y nou sous per cada vegada, y há de ser de la prompta fee dins de la jornada. Sàpia lo arrendadó, que no podrà posà mistura al blat² sens porgar-lo, y se adverteix que sempre y quant lo ayuntamiento povarà o tindrà noticia que pose mistura, y mologue lo blat sens porgar-lo, caurà en la pena de cinquanta nou sous per cada vegada, y se li pugue trosejà /f. 2v. lo pa, sempre que los señors regidors y diputat trobaran ser lo pa dolent. Sàpia lo arrendadó, que no pugue faltà de casa qui despacha lo pa, en pena de cinch sous per cada vegada. Sàpia lo arrendadó, que ningun natural de la vila podrà vendre pa per quatre diners, sino-s à quarterons y mijos quarterons, y se deurà obligar per un mes qui voldrà vendre pa de quartó en pena de cinch sous. Sàpia lo arrendadó, que deurà donar al nuncio per la correduria set sous y sis. Sàpia lo arrendadó, que los señors regidors se reserven la coneixensa y declaració de qualsevol ducte se suscite sobre lo present arrendament y son capitulat, y que les parts deguen estar á lo que dits señors regidors y diputat declararan tota apel·lació remoguda, y si gastos se ofereixen que los deguen pagar les parts. Sàpia lo arrendadó, que deurà fer escriptura pública a ses costes sempre que los señors regidors la-y demanaran. Ab estos pactes y no sens ells arrende lo present comú la panaderia ó fleca de esta vila, diguy qui dir-hi voldrà que al mes donant se lliurará. Ribarroja, à vint y cinch de maig de mil setcents vuytanta y vuit. De orde dels señors Regidors, Pau Sans, fiel de fechos. Y con dichos pactos y condiciones, y no sin ellas extrayemos el citado arriendo de mano y poder de nosotros en dicho nombre y de los successores en nuestro encargo, con todas cláusulas /f. 3r. de extracción de dominio, y promesa de entregar á los mismos Amorós, padre e hijo arrendatarios predichos, durante dicho tiempo, posesión real, corporal,

actual seu quasi, con facultad que puedan tomársela de su propia authoridad, con la de constituto y precario, con cession de todos derechos y acciones, constituyéndoles dueños como en cosa propia, el precio, o merced de este arriendo es que los enunciados Amorós padre e hijo arrendatarios deverán percibir y cobrar solamente quatro dineros de ochavos por cada nueve onzas de pasta, yendo el trigo á tres libras dose sueldos de arditas la quartera, que se deverá pesar dicha pasta en el horno y subiendo ó baxando el precio se deverán arreglar según lo expresa la preinserta taba; y assí renunciando á la ley de la cosa no ser assí y demás leyes y derechos de nuestro favor, prometemos este arriendo hazer, valer, haver, y estar de eviccion, siempre y en todo caso assí en derecho como de hecho, en qualquier manera contingente, con enmienda de todos daños, misiones, gastos e intereses. Y á su cumplimiento obligamos todos los bienes, réditos y emolumentos del común, no emperó los nuestros propios por tratar negocio ageno. Renunciando a qualquier ley y derecho favorable al mismo común; y siendo presentes los expresados Joseph y Joseph Amorós, padre e hijo, arrendatarios predichos, aceptan el presente arriendo en todo y por todo y pro- /f. 3v. meten cumplir y hazer todo quanto en dicha taba se contiene y demás que en esta escritura va estipulado, sin dilación ni escusa alguna con el acostumbrado salario de procurador, con enmienda de todos daños, misiones, gastos e intereses; cuya justificación la difieren á la sola palabra o juramento de quien fuere parte sin otra prueba alguna, ahunque de derecho se requiera; y para cumplimiento y mayor seguridad de todo lo referido presentan y dan en fiadores y principales obligados á Felipe Arbolí y Juan Ambrós, labradores y vezinos de la expresada villa de Ribarroja, quienes siendo presentes aceptan el cargo de fiaduría y prometen que junto con dichos principales y á solas serán tenidos y obligados, y que cumplirán todo lo que por los mismos sus principales vá ofrecido y prometido; renunciando al Beneficio de nuevas constituciones divisoras y cedidoras acciones, á la Epistola del Divino Adriano, y consuetud de Barcelona que habla de dos ó más que in solidum se obligan; y los mismos Arbolí y Ambrós, fiadores, renuncian á la ley o derecho que dice "quod prius conveniatur principalis, quam fideiussor", y á la otra "quod sublato principali tollatur accessorium"; y así tanto principales como fiadores y el otro de ella á solas obligaron todos sus respectivos bienes muebles y sitios havidos y por haver, renunciando á qualquier ley y derecho de su favor y á la general del derecho en forma y á su propio fuero y domicilio, con submi- /f. 4r. sión á qualquier juez y curia secular, solamente con elección de qualquier de ellas, y facultad de variar el juicio á su voluntad. En cuyo testimonio assí lo otorgaron y consintieron ambas partes en la expresada villa de Ribarroja, á los ocho días del mes de junio del año mil setecientos ochenta y ocho; siendo presentes por testigos Daniel Castellví, boticario, y Fancisco Griso, labrador, ambos vezinos de la susodicha villa de Ribarroja, y de dichos otorgantes y acceptantes, á quienes yo el escrivano doy fee, conosco, y de quedar prevenidos que esta escritura debe registrarse en el oficio de hipotecas de la villa de Gandesa en el término de un mes, contadero del día de su fecha en adelante. Firmaron de su mano los que saben de escribir, y por los que no, de su voluntad, firmó otro de los testigos.

Mauricio Puig, regidor.

Joseph Amorós, menor.

Daniel Castellví, testigo.

Ante mi, Juan Francisco Adell, escrivano.

Que pastarà per la fleca, ni menos moldre lo blat.³

Valga. Assí lo aprueba el escrivano infrascrito de su mano propia.

D. Piñol

Yo el susodicho Juan Francisco Adell, por autoridad real escrivano público en la villa de Flix, del mismo corregimiento de Tortosa, y residente que á lo arriba dicho junto con los /f. 4v. prenarrados testigos presente fuí, lo hize escribir en este pliego de papel del Real Sello quanto con intermedio de común y en fee de ello, requerido, día doze de los susodichso mes y año, cerré y signé.

Por testimonio (signum) de verdad, Juan Francisco Adell escrivano.

NOTES

1. Paper segellat. Segell del rei Carles.
2. Signe de referència.
3. Al davant d'aquesta frase apareix un signe de referència que remet a l'esmena que cal fer dins el text.